

2. Довгаль С. Декоративно-ужиткове мистецтво : виховання ціннісного ставлення до суспільства і держави. *Позашкілля*. 2016. № 1. С. 37–44.

3. Дмитренко І. П. Формування національно-патріотичних почуттів вихованців засобами декоративно-ужиткового мистецтва. *Формування патріота в вимірі революції гідності та пріоритетів «Нової школи»* : зб. ст. учасників 1-го Всеукр. круглого столу з он-лайн трансляцією. (Сум. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти, 16–17 лют. 2017 р.). Суми, 2017. С. 84–88. URL: http://nmcptochernigiv.ucoz.ru/_ld/3/370.pdf (дата звернення: 20.07.2018).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-667-6-23>

SPECIFIC ASPECTS OF ARTISTIC AND CREATIVE SELF-REALIZATION OF ART EDUCATION SEEKERS

СПЕЦИФІЧНІ АСПЕКТИ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Ivanenko O. A.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Musicology and Music Education
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan
University
Kyiv, Ukraine*

Іваненко О. А.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри музикознавства
та музичної освіти
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

У сучасному глобалізованому освітньому просторі підготовка здобувачів мистецької освіти набуває особливої ваги, оскільки саме мистецтво виступає потужним чинником формування духовної культури суспільства, національної ідентичності та міжкультурного діалогу. Вища мистецька освіта сьогодні розглядається не лише як система передачі професійних знань і навичок, а як середовище становлення творчої особистості, здатної до саморозвитку, самовираження та активної участі в культурному житті. У цьому контексті художньо-творча самореалізація здобувачів виступає провідною метою і водночас результатом їхньої професійної підготовки.

Самореалізація у мистецькій сфері є складним багатовимірним феноменом, що охоплює внутрішні мотиваційні імпульси, систему

цінностей, індивідуальний досвід і рівень професійної компетентності. Вона передбачає максимальне розкриття художньо-творчого потенціалу особистості, здатність до створення нових художніх смислів та інтерпретацій. Теоретичним підґрунтям осмислення цього процесу стали ідеї гуманістичної психології. Так, Абрахам Маслоу визначав самореалізацію як найвищу потребу людини – прагнення до повного розкриття власних здібностей і творчих можливостей [1, с. 92]. На його думку, творчість є природним станом самоактуалізованої особистості, а розвиток її потенціалу потребує сприятливого середовища та свободи вибору.

Подібні ідеї розвивав Карл Роджерс, який розглядав творчу активність як прояв внутрішньої тенденції особистості до зростання і саморозвитку [2, с. 287]. Учений наголошував на необхідності створення атмосфери психологічної безпеки, довіри та підтримки, що сприяє розкриттю індивідуальних можливостей студента. У контексті мистецької освіти це означає переорієнтацію освітнього процесу на особистісно орієнтовані підходи, співтворчість викладача і студента, діалогічність взаємодії.

Специфіка художньо-творчої самореалізації здобувачів значною мірою визначається особливостями обраної мистецької спеціальності. Водночас у кожному напрямі простежується єдність професійної майстерності та індивідуального стилю як основи творчої ідентичності.

У музичній освіті специфіка самореалізації зумовлена особливостями звукової природи мистецтва. Музичний твір існує лише в процесі виконання, тому виконавець стає співтворцем художнього змісту. Самореалізація майбутнього бакалавра музичного мистецтва виявляється у здатності до глибокої інтерпретації, що передбачає аналіз стилю композитора, історичного контексту створення твору, жанрових особливостей. Водночас важливим є формування власного емоційного ставлення до матеріалу, що надає виконанню індивідуальної виразності.

Розвиток технічної майстерності – володіння інструментом або вокальною технікою – є необхідною умовою творчої свободи. Лише досягнувши певного рівня професійної підготовки, студент здатний реалізувати складні художні задуми. Значну роль відіграє імпровізація, яка стимулює спонтанність мислення, креативність, вміння швидко приймати художні рішення. Концертна практика, участь у конкурсах і фестивалях формують сценічну витримку, артистизм, комунікацію з аудиторією. Отже, самореалізація музиканта-бакалавра постає як постійний процес вдосконалення виконавської майстерності та розширення творчих горизонтів.

У хореографії художньо-творча самореалізація має тілесно-експресивний характер. Тіло виконавця є носієм художнього образу, тому формування професійної техніки, координації, гнучкості та витривалості становить основу творчого розвитку. Водночас танець є мистецтвом емоційного переживання, що виявляється через пластику, міміку, ритмічну організацію руху.

Самореалізація майбутнього бакалавра хореографії здійснюється у двох взаємопов'язаних площинах: виконавській і постановочній. Виконавська діяльність передбачає інтерпретацію хореографічного тексту, розкриття образу через індивідуальну пластику. Постановочна практика розвиває композиційне мислення, здатність до створення авторських номерів, поєднання музики, руху та сценографії в єдину художню концепцію. Важливим є й колективний аспект танцю, що формує навички партнерства, дисципліни та відповідальності за спільний результат. Таким чином, самореалізація хореографа відбувається через гармонійне поєднання фізичної досконалості, емоційної виразності та творчої ініціативи.

У театральному мистецтві художньо-творча самореалізація майбутнього бакалавра пов'язана з процесом сценічного перевтілення. Актор не лише відтворює текст драматургії, а створює нову художню реальність, у якій поєднуються індивідуальний досвід і колективна творча взаємодія. Робота над роллю передбачає глибокий психологічний аналіз персонажа, розвиток уяви, емоційної пам'яті, мовленнєвої культури та пластичної виразності.

Театр є синтетичним мистецтвом, що об'єднує слово, рух, музику, сценографію. Тому самореалізація актора здійснюється у багатовимірному просторі співпраці з режисером, партнерами по сцені, художниками та глядачами. Участь у виставах, творчих лабораторіях, фестивалях сприяє професійному зростанню, формуванню сценічної впевненості та готовності до публічного виступу. Режисерська діяльність відкриває можливості для концептуального мислення, організації художнього простору та реалізації власного творчого бачення.

Таким чином, самореалізація в театральній освіті має діалогічний і колективний характер, що відрізняє її від інших видів мистецтва.

Незважаючи на специфіку кожного мистецького напрямку, художньо-творча самореалізація студентів має спільні риси. Вона передбачає формування індивідуального стилю, здатність до інтерпретації культурних смислів, відкритість до інновацій та водночас опору на традиції. Суттєвим є розвиток креативного мислення, що забезпечує здатність до експерименту, міждисциплінарної взаємодії та адаптації до нових умов мистецького середовища.

Таким чином, художньо-творча самореалізація здобувачів мистецької освіти постає як багатовекторний процес, у якому поєднуються внутрішня мотивація, професійна майстерність і соціокультурна активність. Вона є показником особистісної зрілості та готовності до самостійної творчої діяльності в сучасному мистецькому просторі. Саме забезпечення умов для повноцінного розкриття потенціалу кожного студента визначає якість і перспективність розвитку вищої мистецької освіти.

Література:

1. Зайцева А. В. Проблема творчої самореалізації особистості у науковій літературі. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2007. Вип. 18. С. 164–171.
2. Плотницька О. В. Творча самореалізація та розкриття художньо-творчого потенціалу майбутніх учителів музичного мистецтва. Збірник наукових праць. 2016. С. 236–245.
3. Maslow A. H. *Motivation and personality*. 2nd ed. New York : Harper & Row, 1970. 369 p.
4. Rogers C. R. *On becoming a person: a therapist's view of psychotherapy*. Boston : Houghton Mifflin, 1961. 420 p.